

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ahonen, P. & Antikainen, M. 2019. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto lähes täysi-ikäinen – Pioneerit kehittämistyön jalanjäljissä. Talk-verkkolehti, Puheenvuoroja 1.8.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/ylempi-ammattikorkeakoulututkinto-lahes-taysi-ikainen-pioneerit-kehittamistyon-jalanjaljissa/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Ahonen, P. & Antikainen, M. 2019. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto lähes täysi-ikäinen – Pioneerit kehittämistyön jalanjäljissä. Online Magazine Talk, Comments 1.8.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/ylempi-ammattikorkeakoulututkinto-lahes-taysi-ikainen-pioneerit-kehittamistyon-jalanjaljissa/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Pia Ahonen

Senior Advisor, yliopettaja, Terveys ja hyvinvointi, Turun ammattikorkeakoulu

Marita Antikainen

Yliopettaja, Tekniikka ja liiketoiminta, Turun ammattikorkeakoulu

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto lähes täysi-ikäinen – Pioneerit kehittämistyön jalanjäljissä

Avainsanat: [kehittäminen](#), [Master School](#), [YAMK](#)

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK) on saavuttanut sen vakinaistamisesta vuonna 2005 jo 14 vuoden teini-iän. Kun tätä edeltävä pilottivaihe vuodesta 2001 lasketaan mukaan, on ikää karttunut jo lähes täysi-ikäisyyden verran.

YAMK-koulutus, jota nykyään kutsutaan myös nimellä Master-koulutus eli Master School, on esimerkki hienosta menestystarinasta suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä. Vuoteen 2019 mennessä on tilastojen mukaan valtakunnallisesti valmistunut yhteensä jo 21673 opiskelijaa eri aloilta (OKM Vipunen). Koulutus on saavuttamassa vähitellen tunnettuutta ja arvostusta työelämässä, mutta suuren yleisön tietoisuus YAMK-tutkinnosta on vähäisempää. Sanotaankin, että kun tutkintoja tietyistä koulutuksista on valmistunut noin 50000, saavutetaan suuren yleisön tunnettuus. Jos tähän on uskominen, on vielä matkaa vajaat 30000 tutkintoa.

Tässä artikkelissa kuvataan koulutuksen elinkaarta 2000-luvun alun jatkotutkintopilotista kohti tulevaisuuden innovatiivisia koulutuksia. Artikkelissa keskitytään esittelemään retrospektiivisesti YAMK-koulutuksen kehittämistyötä, jota toteutettiin muun muassa valtakunnallisissa projekteissa, kansainvälisissä verkostoissa, eri alojen alakohtaisissa verkostoissa ja Turun ammattikorkeakoulun monialaisessa yhteistyössä sekä alakohtaisissa tiimeissä.

"Tulevaisuuteen suuntautuminen pohjautuu menneen ymmärtämiselle."

Kehittämistyön kuvaus muodostuu erilaisista "näytteistä" vuosien varrelta, eikä sisällä kokoavasti kaikkea eri alojen kehittämistoimintaa. Kuvattujen esimerkkien avulla luodaan näkemystä siitä, miten nykymalliseen YAMK-koulutukseen on edetty. Näkemyksemme mukaan tulevaisuuteen suuntautuminen pohjautuu menneen ymmärtämiselle. Ei ole tulevaisuutta ilman menneisyyttä ja sitä yhdistävää nykyisyyttä.

Ammattikorkeakoulutuksen toinen sykli käynnistyi

Suomalainen korkeakoulujärjestelmä kuvataan duaalimallina. Korkeakoulujen duaalimalli muodostui ammattikorkeakoulujen perustamisen yhteydessä vuonna 1991. Se koostuu kahdesta peruspilarista: yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Ammattikorkeakoulujen tavoitteena oli yhdessä työelämän kanssa suunnata korkea-asteen opetusta vastaamaan vahvemmin työelämän tarpeita. Tämä koski ammattikorkeakoulun ensimmäistä sykliä AMK-tutkintoon johtavana koulutuksena.

Ylemmän AMK-tutkinnon kehittäminen aloitettiin Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n (ARENE) johdolla jo vuonna 1997 ja esitys työelämän kehittämiseen kytkettyvästä ammattikorkeakoulun jatkotutkinnosta julkistettiin vuonna 1998 (Salminen 2003). Jatkotutkintokokeilulaki laadittiin vuonna 2001.

Suomalaisen ammattikorkeakoulujärjestelmän yksi merkittävä virstanpylväs oli kuitenkin vuosi 2005, kun Laki ylempimmästä ammattikorkeakoulututkinnosta (Laki 411/2005) annettiin 10.6.2005.

Duaalimalli sai näin ammattikorkeakoulukoulujen osalta vahvistuksen toisen syklin kouluttajana. YAMK-koulutuksen taso korkeakoulututkinnon maisteritason tutkintona (EQF ja NQF taso 7, OPM 2005, 2008) haastoi kehittämään toisen syklin koulutusta. Kehittämisen kytkytyminen koko korkeakoulujärjestelmän kehittämiseen siten, että duaalimallin mukaisten eri väylien kautta suoritettavat ylempät korkeakoulututkinnot poikkeavat toisistaan tutkintojen, tutkintonimikkeiden ja tehtävien osalta, on vaikuttanut laajasti eri näkökulmat huomioivaan kehittämistyöhön ja koulutuksen laadunarviointiin. (Ks. Ahonen 2010a.)

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon käynnistymisen yhteydessä Asetus 423 ja 426/2005 ohjasivat YAMK-koulutusohjelmien kehittämistä kohti työelämälähtöisyyttä ja työelämää kehittäviksi osaamisen ja tiedon vaihtoa kaksisuuntaisesti välittäväksi yhteistyöksi. Itse asiassa perusteet dualimallin toisen syklin ammattikorkeakoulutukselle löytyvät juuri työelämän osaamisvaatimusten kasvusta ja työelämälähtöisen koulutuksen kehittämisestä.

YAMK-tutkinnon yleiset tavoitteet "Työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syväiset tiedot asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten" ja "Valmius jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen" toimivat ohjaavina tavoitteina toteutusmalleja ja sisältöjä innovoitaessa. (Ks. Ahonen 2010a.)

Uuden äärellä – kehittämistyö alkaa

Ylempien AMK-tutkintojen vakinaistaminen merkitsi sitä edeltäneen jatkotutkintokokeilun pilottivaiheen pohjalta etenevää voimakasta kehittämistyötä. Silloinen opetusministeriön myöntämien uusien YAMK-koulutusohjelmien käynnistyminen eri vuosina, kasvavat opiskelijavolyymit ja opetuksen laadun varmistaminen asettivat aikuiskoulutuksena YAMK-koulutuksen kokonaisuuden uudelleen tarkasteluun opiskelijoiden, opetuksesta vastaavien asiantuntijoiden, koulutusorganisaation sisäisen organisoitumisen ja työelämän näkökulmasta.

Kehittämistyössä lähdettiin tavoittelemaan opetuksen ja tutkintojen korkeaa laatua maisteritasoisena koulutuksena. Keskeisiä tehtäviä olivat pätevän ja osaavan opetushenkilöstön rekrytoiminen opetukseen, työelämäyhteistyön vahvistaminen sekä työelämälähtöisten toimintamallien luominen ja eOpintojen rakentaminen laadukkaiden tutkintojen takaamiseksi. (Ks. Ahonen 2010a.)

Oleellista oli myös kasvattaa eri alojen YAMK-koulustarjontaa. Ensimmäisten YAMK-koulutusohjelmien luvat haettiin opetusministeriöstä. Hakuprosessi edellytti jatkotutkinnon suorittaneiden sisällön asiantuntijoiden sitouttamista ennakkoon hakemuksiin laadun takaamiseksi koulutusohjelman asiantuntijuudesta. Tästä syystä tehtiin rekrytointia yliopettajuuksiin, ja esimerkiksi matkailu-, ravitsemus- ja talousalalla (marata) rakennettiin valtakunnallisia verkostoja koulutuksen järjestämiseen, jotta edellä mainitut henkilöstön pätevyysvaatimukset saatiin varmistettua. Myöhemmin 2010-luvulla ammattikorkeakoulut saivat itsenäisesti päättää uusista YAMK-ohjelmista ja/tai niiden eri profiileista, eikä ministeriöstä haettu koulutusohjelmakohtaisia lupapäätöksiä.

Turun AMK haki YAMK-koulutuksia eri vuosina. Uudet koulutusohjelmat vauhdittivat alkuvaiheen kehittämistyötä merkittävästi jo hakuvaiheen kriittisessä valmistelutyössä. Terveysala toimi YAMK-koulutuksen pilottina ja vakinaisen YAMK-koulutuksen ensimmäisenä käynnistäjänä. Pilotissa mukana olleet kouluttajat saivat opetusministeriöltä valtakunnallisesti ensimmäiseksi luvan käynnistää vakituisen YAMK-koulutuksen.

2000-luvulla Turun AMK:n Terveysalan ylempien AMK-tutkintojen kehityksessä oli nähtävissä sekä ajallinen että määrällinen kehitystrendi, johon muut alat vahvasti liittyivät yhteisen kehittämisen ja YAMK-koulutusten hakujen yhteydessä.

Uusia koulutusohjelmia käynnistettiin vakinaistamisen jälkeen Terveysalalla seuraavasti:

1. terveyden edistämisen koulutusohjelma 2005
2. sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma 2007 ja
3. kliinisen asiantuntijan koulutusohjelma tammikuussa 2009 ensimmäisenä Suomessa.

Kliinisen asiantuntijakoulutuksen profiilit ovat muuttuneet vuosien aikana työelämätarpeiden mukaan. Hyvinvointitekniikan yhteistoteutus käynnistettiin tekniikan alan kanssa vuonna 2016, myöhemmin nimellä Terveystekniologia. Lisäksi YAMK-toteutuksia kehitettiin verkostoyhteistyönä vuodesta 2005 lähtien eri ammattikorkeakoulujen kanssa.

Muut alat ja koulutusohjelmat Turun AMK:ssa saivat koulutuslupan pian Terveysalan jälkeen vuonna 2006. Ensimmäisinä käynnistyivät marata-alan palveluliiketoiminnan YAMK-verkostomallinen koulutus sekä tekniikan alan ympäristötekniikan YAMK-koulutus, joka laajeni vuonna 2007 rakentamisen YAMK-koulutukseen. Myynnin ja merialan koulutukset käynnistyivät tekniikan koulutuksen alle myöhemmin.

Yhteistyö sekä terveysalan että vuonna 2006 mainittujen YAMK-koulutusten välillä käynnistyi tässä vaiheessa. Muodostimme monialaisen YAMK-koulutuksen tiimin sekä YAMK-koulutuksen monialaisen neuvottelukunnan. Lisäksi kullakin alalla oli kehittämistyön tukena omat alakohtaiset neuvottelukuntansa. Monialaiseen YAMK-tiimiin liittyi vastuutoimijoita aina uusien koulutuslupien myöntämisen yhteydessä.

Vuonna 2007 YAMK-koulutukset laajenivat myös liiketalouden ja sosiaalialan koulutuksiin. Samana vuonna käynnistyi myös kuntoutuksen verkostototeutus Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa. Vuonna 2011 käynnistyi kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Taideala käynnisti viimeisenä alana vuonna 2015 luovan tuottajan ja soveltavan taiteen koulutuksilla. Sitten hakukohteiden nimet ovat muuttuneet, ja ovat tällä hetkellä media- ja kulttuuriyrittäjyys sekä taiteen uudet kontekstit.

Nykymallin mukaisesti myös joihinkin tutkimusryhmiimme rekrytoidaan Master-opiskelijoita suorittamaan opintojaan. Lisäksi eri koulutukset ovat laajentaneet tarjontaansa vuosien aikana niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin verkostototeutuksissa. Osa koulutuksista on englannin kielisiä ja osassa toteutuu useita eri profiileita.

"Tarjoutui hieno mahdollisuus rakentaa uudenlaisia malleja ja toteutuksia, joilla varmistettiin osaamisen taso ja työelämälähtöisyys."

Tällä hetkellä ylempiä koulutuksia Turun AMK:ssa on 27 seuraavasti:

Tekniikka ja liiketoiminta

- Master of Business Administration, tradenomi (ylempi AMK)
 - Business Management
 - Leadership and Service Design
 - Professional Sales Management
 - Liiketoiminnan kehittäminen
 - Ohjelmistotekniikka ja ICT (yhteistoteutus tekniikan alan kanssa)
 - Projektijohtaminen (yhteistoteutus tekniikan alan kanssa)
 - Tutkimusryhmäopinnot
- Master of Engineering, insinööri (ylempi AMK)
 - Kemianteeniikka ja biotekniologia
 - Kone- ja meritekniikka

- Marine Technology
- Ohjelmistotekniikka ja ICT (yhteistoteutus liiketoiminta-alan kanssa)
- Projektijohtaminen (yhteistoteutus tekniikan alan kanssa)
- Tekniikka
- Teknologiaosaamisen johtaminen
- Terveysteknologia (yhteistoteutus sosiaali- ja terveysalan kanssa)
- Tutkimusryhmäopinnot

Sosiaali- ja terveysala

- Aiempi sosiaali- ja terveysalan tutkintonimike (ylempi AMK)
 - Gerontologinen asiantuntijuus
 - Kliininen asiantuntija (useita profiileita)
 - Kuntoutus
 - Sosiaaliala
 - Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen
 - Terveyden edistäminen
 - Tutkimusryhmäopinnot

Taideala

- Aiempi kulttuurialan tutkintonimike (ylempi AMK)
 - Kulttuurihyvinvointi (yhteistoteutus sosiaali- ja terveysalan kanssa)
 - Media- ja kulttuuriyrittäjyys
 - Taiteen uudet kontekstit

YAMK-koulutuksen laajentuessa merkittävästi vuosien aikana, luotiin koko ajan uutta ja samalla vahvaa pohjaa koulutusten rakenteille, profiileille ja toteutuksille. YAMK-koulutuksia kehitettäessä ei aiempia malleja ja kokemusta ylemmän toteuttamisesta ollut valtakunnallisesti, eikä korkeakoulujen sisällä. Pioneereilla YAMK-koulutuksen kehittäjinä tarjoutui hieno mahdollisuus rakentaa uudenlaisia malleja ja toteutuksia, joilla varmistettiin osaamisen taso ja työelämälähtöisyys.

Kehittämistyössä syntyi alakohtaisista toimintakulttuureista johtuen toisistaan hieman poikkeaviakin toteutusmalleja. Voidaankin jälkeen päin puhua esimerkiksi "sote-mallista, tekniikan mallista ja marata-mallista". Toisaalta samanaikaisesti luotiin myös yhteistä YAMK-toimintakulttuuria ja koulutuksen laatua niin ammattikorkeakoulun sisällä kuin yhteistyössä muissa verkostoissa.

Tutkinnon suorittaneiden määrän kasvaessa ja jatkuvan laadun arvioinnin mahdollistuessa kerättiin tietoa ja palautetta koulutuksen laadun parantamiseksi ja kustannustehokkuuden arvioimiseksi sekä toteutusmallien kehittämiseksi. Vähitellen ammattikorkeakoulun tukipalvelut laajenivat koskemaan myös YAMK-tutkintoja. Alkuvuosina vastuu monilta koulutuksen osa-alueilta jäi YAMK-koulutuksen vastuushenkilöille.

Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen strategien ohjaus

YAMK-koulutuksen kehittämistyötä ovat myös ohjanneet koulutuksen taustalla vaikuttavat keskeiset strategiat. Turun AMK oli sitoutunut turkulaisten korkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategiaan, jossa yhteiset neljä toimintalinjaa kohdentuivat yhteiskunnalliseen vastuuseen, kansainvälisyyteen, yrittäjyyteen ja korkeakoulu yhteistyöhön. (Turkulaiset korkeakoulut 2005.)

"Painopisteiksi kehittämisessä nousivat erityisesti kansainvälisyyden ja yrittäjyyden integroiminen opetukseen."

Turun AMK:n toiminta-ajatus, visio ja arvot muodostivat korkeakoulun kokonaisstrategian vuosille 2005–2008 ja olivat voimassa uuden strategisen suunnitelman hyväksymiseen 6.9.2010 asti. (Turun ammattikorkeakoulu 2008, 2010.)

Strategioista nousevat toimintalinjat ja toiminta-ajatus ohjasivat koulutuksen kehittämisen suuntaa. YAMK-tutkinnon ottaessa ensi askeleitaan painopisteiksi kehittämisessä nousivat erityisesti kansainvälisyyden ja yrittäjyyden integroiminen opetukseen sekä kansainvälisten verkostojen ja oppimisympäristöjen luominen vastaamaan YAMK-tason koulutuksen tavoitteita.

"Pohja Innopeda®- toimintamallin jatkumoon luotiin jo YAMK-koulutuksen käynnistyessä."

Uuden strategian mukaisesti kehittämisessä korostuivat edelleen innovaatiopedagogiikka, kansainvälistyvä opetus sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI-toiminta). Turun AMK:n strategiat vuosiin 2025 ja 2031 (Turun ammattikorkeakoulun strategia 2015–2025, 2019–2031) sisältävät korkeakoulun yhdessä kehittämän Innopeda®-toimintamallin ohjaavaa vaikutusta pedagogisia painotuksia ja valintoja tehdessä (turkuamk.fi/innopeda). Turun ammattikorkeakoulussa toimintatapana on muodostaa Innopeda®-pohjainen oppimisjatkumo, jossa yhdistetään oppiminen ja soveltava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) alueemme työelämän kehittämistarpeisiin.

Tätä on nykyisen ja tulevaisuuden Master-koulutuksen helppo sisäistää ja toteuttaa, koska pohja Innopeda®- toimintamallin jatkumoon luotiin jo YAMK-koulutuksen käynnistyessä.

Innovatiivinen pedagoginen ote

Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen pohjalta etenevä siirtyminen innovaatiopedagogiikkaan on ollut luonteva jatke jo tehdyille uudistustyölle. Innovaatiopedagogiikassa yhdistyvät oppimisen uuden tiedon tuottaminen ja soveltaminen. Sillä tarkoitetaan lähestymistapaa oppimiseen ja opetukseen työelämälähtöisestä ja tutkimus- ja kehittämisosaamista painottavasta näkökulmasta.

Innovaatiopedagogiikan määritelmässä oppimisote määriteltiin uudeksi tavaksi omaksua tietoa, tuottaa ja käyttää sitä siten, että saadaan innovaatioita. (esim. Penttilä ym. 2009.) Kiteytettynä voidaan sanoa: "Innopeda on oppimista huomisen osaajaksi. Se on rohkeutta kokeilla uusia asioita uusien ihmisten kanssa, katse suunnattuna tulevaisuuteen." (Scheinin 2019, Turun ammattikorkeakoulu.fi.)

Innovaatiivinen ote sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen ohjaamana on vaikuttanut sekä opetussuunnitelmatyöhön että opintojen toteutussuunnitelmiin. Esimerkiksi YAMK-koulutuksen vakinaistamisen yhteydessä käynnistettiin Turun AMK:n terveysalalla välittömästi opinnäytetyön toteutuksen mallintaminen kolmikantamallina. Mallissa opinnäytetyöt integroitiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin tavoitteena uusien innovaatioiden tuottaminen kehittämishankkeisiin tutkimuksellisella otteella. (esim. Ahonen 2007, Ahonen & Nurminen 2009, Ahonen 2010b, Ahonen 2015.) Tässä olimme aikaamme edellä.

Tulevaisuuden osaamista Suomessa kuvaavassa katsauksessa (ks. OKM 2010a, OKM 2010b, OKM 2010c) korostetaan elinikäisen oppimisen merkitystä. Työelämässä olevan väestön mahdollisuudet osaamisensa vahvistamiseen työuran aikana varmistetaan kehittämällä koulutusta aikuisille soveltuvin muotoin. Koulutusjärjestelmän tulee kyetä tarjoamaan kaikille opiskelijaryhmille sopivia tapoja osaamisen kehittämiseen.

Tähän haasteeseen lähdettiin vastaamaan jo vuosien kehittämistyöllä YAMK-tutkintoon johtavassa koulutuksessa mahdollistamalla aikuisopiskelijoille opiskelu työelämän ohessa monimuotomenetelmiä hyödyntäen. Koulutusmuodoksi vakiintuikin varsin laajasti valtakunnallisesti hyväksytty toimintamalli, jossa opintoihin sisältyi keskimäärin kaksi lähipäivää kuukaudessa; muut opinnot toteutuivat verkko-opintoina ja muun muassa projekteissa niin kotimaisissa kuin kansainvälisissä asiantuntijaverkostoissa.

Verkostoissa kehittäminen

Ylemmän AMK-tutkinnon kehittämisen ja toteutuksen foorumeina on ollut useita eri verkostoja ja yhteisöjä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kehittämistyötä on tehty sekä monialaisesti että alakohtaisesti.

”Sitoutuminen verkostotoimintaan on kasvattanut osaamis pääomaa ja vahvistanut uuden koulutuksen arvoa.”

Kaikkia aloja koskevinä verkostoina voidaan mainita esimerkiksi valtakunnallinen ylempien AMK-tutkintojen kehittämisverkosto ja ARENEN alainen YAMK-verkosto. Alakohtaisissa verkostoissa on luotu uutta toimintaa koulutusohjelmakohtaisesti sekä valtakunnallisena yhteistyönä että eri ammattikorkeakoulujen välisinä pienempinä verkostoina; lisäksi on ollut koulutusohjelmakohtaisia korkeakoulujen välisiä epävirallisia verkostoitumisia. Näiden ohella on Turun AMK:ssa toiminut oma monialainen YAMK-verkosto sekä eri alojen kansainvälisiä verkostoja.

Sitoutuminen verkostotoimintaan on kasvattanut sellaista osaamis pääomaa (intellectual capital), joka syntyy organisaation inhimillisen toiminnan sekä organisaatioon liittyvien ja ulkoisten vuorovaikutteisten voimavarojen yhdistelmänä. Hussin (2001) mukaan osaamis pääoman avulla organisaation osaamis arvo saadaan toimimaan organisaation hyväksi ja luomaan arvoa. Saavutettu osaamis pääoma on tukenut YAMK-koulutuksen toimintaa ja vahvistanut siten myös uuden koulutuksen arvoa.

Kansallinen verkostotoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut ylemmän AMK-tutkinnon valtakunnallista kehittämistyötä kolmen kehittämisverkoston avulla (jatkotutkintokokeilu 2002–2005, kehittämisverkosto 2006–2009 ja 2010–2012). Kehittämisverkostoissa ovat olleet mukana lähes kaikki ylempää ammattikorkeakoulututkintoa toteuttavat ammattikorkeakoulut YAMK-koulutusohjelmien käynnistymisvuosien mukaisesti. Heidän lisäksi mukana ovat olleet edunvalvontajärjestöjen, ARENEN ja rahoittajan (OKM) edustajat.

Kehittämisverkoston välittöminä hyödynsaajina on nähty olevan ammattikorkeakouluissa työskentelevät toimijat ja opiskelijat. Lisäksi ulkopuolisina hyödynsaajina ovat olleet muun muassa työelämän edustajat eri organisaatioissa, yrityksissä ja laajemmin elinkeinoelämässä.

Verkoston tarkoituksena oli koota ammattikorkeakoulut yhteisönä kehittämään uutta tutkintokoulutusta, jotta olemassa olevat voimavarat voitiin saada yhteiseen käyttöön. Kehittämisverkoston laajana tehtävänä on ollut tukea uuden tutkinnon perusteltua olemassaoloa. Kokonaistavoitteena on ollut ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon profiilin kirkastaminen. (Ks. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallinen kehittämisverkosto 2012, Ahonen 2013.)

Ylemmän AMK-tutkinnon vakinaistuessa kehittämisverkoston toiminta kohdentui vuosina 2006–2009 yhteisen kehittämistoiminnan jatkamiseen ja tukemiseen jatkotutkintokokeilun jälkeen. Keskeisiä tavoitteita olivat:

- uuden tutkintojärjestelmän tunnetuksi tekeminen
- tutkinnon profiilin kehittäminen osana tehokkaasti ja laadukkaasti järjestettyä korkeakoulujen toisen syklin koulutustarjontaa
- duaalimallia tukevan soveltavan tutkimuksen ja kehittämisen profilointi ja vahvistaminen
- aktiivinen osallistuminen eurooppalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämiseen
- hyvien toimintatapakäytäntöjen kartoittaminen ja vaihtaminen.

Toiminnan ydin muodostui kuuden työrengas ympärille, joille kullekin asetettiin omat kehittämistavoitteensa. Työrenkaat olivat:

1. Opetuksen suunnittelu
2. Opetuksen toteutus
3. Työelämäläheisyys
4. Kansainvälisyys
5. Laadunvarmistus ja
6. Tutkijaverkosto.

(Ks. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallinen kehittämisverkosto 2012, Ahonen 2013.)

Aktiivisemmin yhteistyössä oltiin mukana Opetuksen suunnittelun, Työelämäläheisyys ja Tutkijaverkosto -työrengasissa. Opetuksen suunnittelu -työrengasolla oli kolme teemaa; osaamisprofiilit ja kompetenssit, koulutusohjelmien profilointi ja painopistealueet sekä koulutuksen suunnittelu.

”Tulevaisuusverstaissa syntyi tulevaisuussuuntautuneen opetussuunnitelman suunnittelumalli.”

Toiminnan aikana työrengas keräsi, vertaisarvioi ja analysoi 20 koulutusohjelman osaamisprofiilit ja kompetenssikuvaukset, jotka koottiin raportiksi. Työrengas järjestämässä tulevaisuusverstaissa syntyi tulevaisuussuuntautuneen opetussuunnitelman suunnittelumalli. Tätä tietoa oli suoraan siirrettävissä myös omien YAMK-koulutusohjelmien opetussuunnitelmatyöhön. (Ks. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallinen kehittämisverkosto 2012, Ahonen 2013.)

Työelämäläheisyys-työryhmän toiminnassa kiinnitettiin huomiota työelämäyhteistyöhön ja työelämän kehittämiseen sekä YAMK-tutkinnon opinnäytetyöhön liittyvien kokemusten jakamiseen. Tavoitteena oli yhteinen näkemys ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön profiilista. Vilkasta ajatusten vaihtoa käytiin erityisesti työelämän kehittämisen metodologiasta. Keskustelujen avulla syvenyi käsitys edetä YAMK-koulutusohjelmissa valittujen linjausten mukaisesti.

Työryhmän konkreettisia tuloksia syntyi ylemmän AMK-tutkinnon opinnäytetyöohjeistuksia. Ohjeistukset ovat olleet taustatukena omia paikallisia valintoja tehdessä. Niihin peilaamalla on kyetty varmistamaan perustelut valituille ratkaisuille.

Keskeisiä ohjeistuksen sisältöjä olivat arviointikriteeristöt, opinnäytetyön ohjauskäytännöt, raportointiohjeistukset, metodisten näkökulmien luonnehdinnat ja selvitys kypsyysnäytekäytännöistä. YAMK-tutkinnon kypsyysnäytekäytännöistä vallitsi vahva yksimielisyys sen julkistamisen välttämättömyydestä. Lopputuotoksena syntyi opinnäytetyötä koskevat valtakunnalliset suositukset. (Ks. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallinen kehittämisverkosto 2012, Ahonen 2013.)

Valtakunnallisen kehittämisverkoston vuosien 2010-2012 kokonaistavoitteena oli koulutuksen profiilin kirkastaminen keskeisten teemojen avulla, joita olivat

- tunnettuuden lisääminen
- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI)
- työelämäyhteistyön kehittäminen ja
- koulutuksen laadun parantaminen.

Teemaryhmät kokoontuivat noin 4–5 kertaa vuodessa. Erityisesti TKI:n ja työelämäyhteistyön kehittämisen teemaryhmässä syntyi linjauksia, joiden siirtovaikutus omaan toimintaan on ollut hyödyllistä. (Ks. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallinen kehittämisverkosto 2012, Ahonen 2013.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (ARENE) alaiseksi työryhmäksi nimettiin *YAMK-koulutuksen kehittämistyöryhmä vuosiksi 2013-2017*. Työryhmässä oli edustus kaikista ammattikorkeakouluista. ARENE:n antamat tehtävät kohdentuivat YAMK-koulutuksen kehittämisen seuraamiseen ja aktiiviseen kehittämiseen. Erityisinä kehittämiskohteina olivat muun muassa YAMK-tutkintojen profiilit ja osaaminen, tutkintotason, kansainvälisyyden ja pedagogisten toimintamallien kehittäminen.

Jatkotutkintoväylien avaaminen kansainvälisten yhteistyöyliopistojen kanssa ja opiskelijoiden siirtymisen edistäminen tohtoriopintoihin nousi keskeiseksi kehittämisteemaksi. YAMK-koulutuksen alkuajoista lähtien tutkintonimike on puhututtanut. Myös tähän piti kehittämistyöryhmässä saada muutosta aikaan.

Merkittävänä yhteisenä työryhmän ponnistuksena tehtiin opetus ja kulttuuriministeriön hankehaku vuonna 2013, josta saatiin positiivinen yli 3 miljoonan euron päätös hankkeen toteuttamiseksi. Mukana olivat kaikki Suomen ammattikorkeakoulut. *YAMK-koulutuksella vahvaksi TKI-vaikuttajaksi* -hanke toteutui vuosina 2014–2016.

Hankkeen työpaketteja oli neljä:

- Työelämää uudistavat ja TKI-toimintaa edistävät oppimisympäristöt
- Työelämän uudistaminen monialaisella kehittämisosaamisella
- Moninaisuusosaaminen tulevaisuuden työyhteisöjen johtamisen työkaluna
- YAMK-opettajuus sillanrakentajana.

Turun AMK:lla oli koordinoitavastuu *YAMK-opettajuus sillanrakentajana* -työpaketissa (ks. Ahonen 2015). Hankkeen tuloksista voi lukea muun muassa *YAMK-koulutuksella vahvaksi TKI-vaikuttajaksi* ekirjasta. Hankkeen taustalla oli selkeä viesti OKM:n suunnalta kytkä YAMK-opiskelu ja TKI-toiminta voimakkaammin yhteen. Myös ministeriön ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli ohjasi tähän suuntaan.

Niin kutsuttu *CoastAL-yhteistyö* eli Lounais-Suomen ammattikorkeakouluiliittouma käynnistettiin Turun ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen välillä vuonna 2013. Yhtenä yhteistyökohteena olivat YAMK-tutkinnot. Yhteistyön arvioitiin tarjoavan YAMK-opiskelijoille mahdollisuuden laajempaan opintotarjontaan ja valinnanmahdollisuuksiin opintojensa aikana.

Myös henkilökunnan osaaminen ajateltiin saada laajemmin hyödynnettyä käyttämällä monipuolisemmin erityisasiantuntijoita työelämästä ja kansainvälisiltä areenoilta. Ajatuksena oli niin ikään YAMK-koulutuksen TKI-integraatiossa hyödyntää molempien korkeakoulujen TKI-hankkeita ja laajentaa näin hanketoiminnan tarjontaa projektimaisina opintoina.

Vuosien 2013–2015 hankemaisessa CoastAL-yhteistyössä tehtiin opetussuunnitelmien vertailua ja suunniteltiin sekä toteutettiin erilaisia yhteistoteutuksia eri alojen koulutuksissa. Yhdessä tekeminen kasvatti monenlaista YAMK-osaamista ja tiedon vaihtoa, mutta tästä yhteistyömuodosta ei syntynyt pysyviä rakenteita, eikä yhteistyömuotoja tavoitellulla tavalla.

Kansainväliset verkostot kehittäjinä

Tässä yhteydessä esitämme muutaman esimerkin YAMK-koulutuksen kehittämiseen vaikuttaneista kansainvälisistä verkostoista. Vuosien aikana yhteistyötä kansainvälisiin yhteistyökumppaneihin on eri aloilla tapahtunut muissakin yhteyksissä, erityisesti TKI-toiminnan ja kansainvälisen liikkuvuuden yhteydessä.

Vuodesta 2005 käynnistyi aktiivinen vaihe ylemmän AMK-tutkinnon kehittämiseksi osallistumalla kansainvälisiin verkostoihin erityisesti kansainvälisen opetussuunnitelma- ja koulutusyhteistyön luomiseksi tasolle 7 (EQF). Ajatuksena oli lisäksi opetuksen laadun kehittäminen kytkemällä tutkimus- ja kehitystoiminta tiiviiksi osaksi työelämää kehittävää koulutusta, myös kansainvälisten hankkeiden osalta. (Ks. Ahonen 2010a.)

Terveysalan, myöhemmin Sosiaali- ja terveysalan, kansainvälisinä verkostoina voidaan mainita Thematical European Nursing Network (TENN) ja pohjoismainen verkosto GeroProff (Advanced Clinical Geriatric Care in the Nordic Countries).

Merkittävän panoksensa kliinisen asiantuntijan koulutusohjelman kehittämistyölle antoi vuosina 2001–2006 toteutunut eurooppalainen yhteistyöverkosto TENN, jonka toiminnan rahoitti Euroopan Unioni. Hanketta koordinoi Iso-Britannia. TENN-verkosto koostui alkujaan 68 koulutusorganisaatiosta 26 eri maasta. Hankkeen yhtenä tavoitteena oli kehittää kliinisen asiantuntijan (Advanced Practice Nursing, APN) koulutusohjelman opetussuunnitelmaa yhdessä useiden muiden eurooppalaisten korkeakoulujen kanssa. Lisäksi tavoitteena oli tehdä tunnetuksi kliinisen asiantuntijan koulutusta Master-tasoisena koulutuksena useissa Euroopan maissa mukaan lukien Suomi.

Turun AMK:n Terveysalan valmistellessa omaa kliinisen asiantuntijan koulutusohjelman hakemusta opetusministeriöstä vuonna 2008 käytettiin TENN-verkoston yhteydessä hankittua osaamista ja ymmärrystä kliinisen asiantuntijan roolista taustaorientaationa uuden koulutuksen käynnistämiseksi. Yhteistyössä laadittu opetussuunnitelma toimi niin ikään apuna koulutusohjelman opetussuunnitelman valmistelutyössä. Tämän lisäksi verkostossa toisena kehittämislinjana oli yhteisen eurooppalaisen Master-tasoisien johtamiskoulutuksen

opetussuunnitelmatyö. Myös tällä työskentelyllä oli kansainvälistä vaikutusta opetussuunnitelmatyöhön sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmassa.

Opetussuunnitelmatyön rinnalla valmisteltiin yhteistoteutusta eri maiden koulutusorganisaatioiden välillä. Tuloksena valmistui toteutussuunnitelmatasolle laadittu tarkka suunnitelma, niin kutsuttu ”handbook”. (St Martin’s College Programme Handbook. 2005–2006). Verkoston toiminta jatkui vielä vuosina 2006–2009, jonka jälkeen EU-rahoitteisen verkoston päätavoitteet oli saavutettu.

TENN-verkoston rinnalla käynnistyi pohjoismainen verkostoyhteistyö, jossa niin ikään tavoitteena oli kehittää pohjoismaista kliinisen asiantuntijan Master-tasosta koulutusta ja käynnistää yhteistoteutus suuntaamalla kliininen asiantuntijuus gerontologiseen hoitotyöhön. Hanketta rahoitti Pohjoismainen Ministerineuvosto. GeroProff-yhteistyöverkosto perustettiin vuonna 2004 ja ensimmäisen rahoituksensa se sai vuonna 2005.

GeroProff-verkostoon kuului 7 pohjoismaista ammattikorkeakoulua ja yliopistoa. Verkostotyöskentelylle asetettiin kaksi keskeistä tehtävää: kliinisen asiantuntijasairaanhoidajan tarpeen selvittäminen gerontologisessa hoitotyössä ja kyseessä olevan roolin määrittäminen sekä kliinisen asiantuntijasairaanhoidajan Joint Master -koulutuksen suunnittelu. Verkostossa toteutettiin yhteistyötoteutuksena pohjoismainen gerontologiseen hoitotyöhön suuntautunut Master-koulutus, jossa Turun AMK oli mukana.

Molemmissa verkostoissa toimiminen johti koko Suomen tasolla ainutlaatuisen uuden Master-koulutuksen käynnistämiseen ja kehittämiseen. (Ks. Ahonen 2012, Ahonen ym. 2010.)

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan yhteisessä Leonardo-hankkeessa vertailtiin kansainvälisiä Master-koulutuksia. Tavoitteena oli hyvien käytänteiden huomioiminen ja koulutusprosessien kehittäminen. Niin sanottu *arviobenchmarking* (Review benchmarking, RB) yhteydessä laajempi arviointiryhmä vieraillee organisaatiossa ja tekee sen pohjalta kattavan vertailevan arvioinnin. (Kaivo-oja 2010). Tällä menetelmällä suoritettiin vuosina 2006–2007 Rovaniemen, Turun ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteisenä Leonardo-projektina eurooppalaisten yhteistyökorkeakoulujen MA-tasoisien tutkintojen benchmarking-arviointi.

Benchmarking-arviointiin osallistuneet yhteistyökorkeakoulut olivat Haag University Hollannissa, IMC Fachhochschule Krems Itävallassa ja Oxford Brooks University Iso-Britanniassa. Saamamme benchmarking-arviot ja -tulokset jaettiin kaikkien hankkeessa mukana olleiden korkeakoulujen kesken. (Lassila ym. 2014.)

Päätavoitteena Leonardo-projektissa oli korkeakoulujen välinen tiedon vaihto sekä molempia osa-puolia hyödyttävä tuki matkailu-, ravitsemis- ja talousalan maisteritason opintojen kehittämiseksi. Lisäksi tavoitteena oli löytää eurooppalaisella tasolla hyviä käytänteitä, jotka olisivat siirrettävissä ja hyödynnettävissä niin korkeakouluohtaisesti kuin eri partnerikorkeakoulujen välisessä yhteistyössä.

Vierailujen aikana tehtiin vertailuja ydinkompetenssien, opetussuunnitelmien, opiskelumenetelmien, soveltavan tutkimuksen, arvioinnin ja tuutorointiprosessien välillä. Lisäksi tarkasteltiin ECTS-arviointiasteikkoa ja opintopisteiden Bolognan sopimuksen mukaista verrannollisuutta. (Lassila ym. 2014.)

Alakohtaiset valtakunnalliset verkostot

Eri aloille muodostui alakohtaisten YAMK-tutkintojen valtakunnallisia verkostoja, joissa yhteistyössä toteutettiin uusia opetussuunnitelmia, keskusteltiin toteutusmalleista – ja muodoista sekä jaettiin kokemuksia muun muassa eri ammattikorkeakoulujen järjestäytymisestä, opintojen etenemisestä, opiskelijapalautteista, arvioinneista, valintakokeista, hakijamääristä, tutkinnon suorittaneista ja opintonsa keskeyttäneistä sekä uusista ministeriöltä haettavista koulutusohjelmista. YAMK-koulutuksen alakohtaisten verkostojen merkitys edeltävien vuosien koulutuksen kehittämisessä on ollut ainutlaatuista ja kauaskantoista.

Ensimmäisten ylempien joukossa vuonna 2006 aloitti matkailu-, ravitsemis- ja talousalan ylempi, palveluliiketoiminnan koulutus. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tarve alalla oli suuri, sillä yliopistot vastasivat vain kapealta osin alan osaamistarpeiden kehittämiseen. Ylempi korkeakoulututkinto puuttui täysin monilta matkailu-, ravitsemis- ja talousalan osaamisaloilta. Ammattikorkeakoulujen valtakunnallisesta ARENEN alakohtaisesta kehittämisverkoston (ns. marata-verkosto) toiminnasta eriytettiin oma YAMK-verkosto kehittämään alan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Tässä verkostossa yhteistyötä tehden keskusteltiin ja kehitettiin koulutuksen kompetenssivaatimuksia, koulutusohjelmia, opintojaksoja ja valintakokeita. Marata-verkostossa linjattiin yhteisesti, että ylempään tutkinnon opetus- ja vastuuhenkilöt ovat jatkotutkinnon suorittaneita. Tämä linjaus kehitti ylempään tutkinnon profiilia ja vaatimustasoa AMK-tutkintoon verrattuna. (Lassila ym. 2014.)

”Verkko-opetus ja virtuaaliset työvälineet olivat keskeinen osa uudenaikaisessa koulutusmallissa.”

Meillä ensimmäinen toteutus verkostomaisessa koulutusmallissa aloitettiin yhdessä Rovaniemen ja Savonia ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön avulla pystyttiin turvaamaan monialainen ja korkeatasoinen asiantuntijaryhmä YAMK-tutkinnon opetuksen ja kehittämisen tueksi. Yhteistyöstä laadittiin ammattikorkeakoulujen välinen verkostosopimus. Sitä ennen sovittiin yhteisistä valintakokeista, markkinoinnista, opetussuunnitelman rakenteista, opetuksen toteutuksesta sekä kustannusten jakamisesta. Verkostototeutuksen yhtenä tavoitteena oli kustannustehokkuuden varmistaminen. (Lassila ym. 2014.)

Opinnäytetöiden tasovaatimukset ja arviointikriteerit muodostuivat marata-alalle valtakunnallisesti. Opinnäytetöitä vertaisarvioitiin eri korkeakoulujen välillä, jotta käsitys ylempään opinnäytetyön tasosta saatiin yhteiseksi. Verkko-opetus ja virtuaaliset työvälineet olivat keskeinen osa uudenaikaisessa koulutusmallissa. Verkostomallista koulutusta toteutettiin vuosien varrella myös Mikkelin ja Lahden ammattikorkeakoulujen kanssa. Liiketalouden alalla ylempien koulutusten kehittämistyötä tehtiin vastaavanlaisesti valtakunnallisessa kehittämisverkostossa.

Sosiaali- ja terveysalan verkostoissa tapahtunut alakohtainen YAMK-kehittämis työ on tukenut eri koulutusohjelmien yhtenäisyyttä. Näiden lisäksi, ja koulutusohjelmien yhteyteen, on kehitetty eri yhteistyöverkostoissa käynnistyneitä vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia tai moduuleita.

Tällainen yhteistyöverkosto on ollut valtakunnalliseen työterveyshuoltoon suuntautuvan ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen yhteistyö Työterveyslaitoksen ja korkeakoulujen kanssa vuodesta 2008. Mukaan liittyi sekä tiedekorkeakouluja että ammattikorkeakouluja ylempään korkeakoulututkinnon toteuttajina. Korkeakoulut integroivat toteutuksen omien koulutusohjelmiansa opetussuunnitelmiin vaihtoehtoisina opintoina tai moduuleina. Kussakin korkeakoulussa opintojen organisointi on tapahtunut osana omaa koulutusohjelman toimintaa.

Vuonna 2011 käynnistettiin valtakunnallisena yhteistoteutuksena neljän ammattikorkeakoulun kesken mielenterveys- ja päihdetyön valinnaiset opinnot tai moduulit osana kliinisen asiantuntijan koulutusohjelmaa. Meidän lisäksi toteuttajina olivat Tampereen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Oulun Diakonia-ammattikorkeakoulu, myöhemmin Satakunnan ammattikorkeakoulu. Radiografian valtakunnallinen verkostototeutus osana kliinisen asiantuntijan koulutusta käynnistyi Turun AMK:ssa vuonna 2018.

Turun ammattikorkeakoulun monialainen kehittämistyö

Samalla kun alakohtaisesti eri YAMK-koulutuksissa muodostettiin omat YAMK-tiimit suunnittelemaan ja toteuttamaan koulutusta, muodostettiin ammattikorkeakoulussa verkostomainen monialainen yhteistyö tiimien välille vuoden 2006 aikana. Tuolloin kolmen eri yli-alaisen YAMK-koulutusohjelman vastuuhenkilöistä muodostetun tiimin toiminnalle asetettiin YAMK-tutkinnon toteutusta ohjaaviksi periaatteiksi

- kehittämisorientaatio
- työelämäyhteistyö
- monialaisuus
- yhteistoiminnallisuus ja
- ohjauksellisuus.

Monialainen verkosto, yhteistyötiimi kokosi yhteen vuosien varrella ammattikorkeakoulun YAMK-vastuutoimijat aina uuden koulutuksen käynnistyessä. Monialaisuutta on kehitetty ”Turun malliin” –yli-alaisessa verkostossa monin eri tavoin. Näistä mainittakoon yhteisten opintojen suunnittelu sekä opintojaksojen toteutuksia yli-alaisesti, vapaasti valittavien opintojen yli-alainen tarjonta, yhteiset YAMK- koulutusohjelmien aloituspäivät ja lähipäivät vuosikurssien mukaan, yhteinen Opinnäytetyö-symposium ja koulutusohjelmien esitteiden valmistelu ja markkinointi.

Omissa yhteistyöhankkeissamme, esimerkiksi Opinnot- ja Agricola-hanke, on monialaisuutta pyritty kehittämään muun muassa opinnäytetyön linjausten ja kriteereiden osalta sekä International Semester -suunnittelussa (ks. Ahonen 2010a).

YAMK-koulutusohjelmien määrän kasvaessa on alojen välinen kokemusten ja tiedon vaihto ollut tärkeä yhteistyön muoto niin 2000-luvun lopun kuin 2010-luvun aikana. Erytynyt yhteinen ponnistus oli hanke ”YAMK-koulutuksella vahvaksi TKI-vaikuttajaksi”, jonka Turun AMK:n koordinoimaan *YAMK-opettajuus sillanrakentajana* -työpakettiin kaikki alat osallistuivat vuosina 2013–2016 (ks. Ahonen 2015). Niin ikään yhteisenä monialaisena hankkeena toteutettiin CoastAL-yhteistyötä YAMK-koulutukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Monialainen YAMK-verkoston tiimi kokoontui yhteisten asioiden äärelle pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Lisäksi pidettiin yhteisiä kehittämispäiviä.

Kaiken kaikkiaan verkostotyöskentely on ollut moniulotteista, innovatiivista, ja siinä on tapahtunut monipuolista osaamisen vaihtoa ja osaamispääoman vahvistumista YAMK-tutkinnon kehityksen eri vaiheissa. Verkostot ovat toimineet sosiaalisina verkostoina antaen vertaistukea uutta koulutusta käynnistettäessä ja kehitettäessä. Niissä on saavutettu yhteinen ymmärrys YAMK-koulutuksen haasteista, vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Eri verkostojen foorumeilla on voinut toteuttaa benchmarkingia osallistujien tuodessa esille omia hyviä käytänteitään.

Turun ammattikorkeakoulun YAMK-pioneerit ovat toimineet aktiivisina jäseninä ja puheenjohtajina eri verkostoissa YAMK-koulutuksen käynnistymisestä lähtien, ja ovat vaikuttaneet myös valtakunnalliseen ja kansainväliseen Master–koulutuksen kehittämiseen.

Loppusanat

Tässä artikkelissa YAMK-koulutuksen kehittämistyön tarkastelu antaa toivottavasti lukijalle kuvan voimakkaasta kehittämisestä ja visionäärisyydestä omana aikanaan. Koulutuksen käynnistyessä sen ensimmäiset kehittäjät niin valtakunnallisesti kuin ammattikorkeakoulukohtaisestikin toimivat pioneereina ja uuden kehittäjinä kokemastaan YAMK-koulutuksen vastustuksestakin huolimatta.

”Pioneerikehittäjät joutuivat määrätietoisesti toimimaan ennakkoluuloja ja tietämättömyyttä vastaan.”

Vaikka korkeakoulujärjestelmän toinen sykli syntyi lainsäädännön uudistuessa, oli tietämättömyys ja asenteellisuus koulutusta kohtaan ilmeistä. Koulutuksen tunnettuus oli heikkoa ja asenteellista vastustusta koettiin niin korkeakoulujen omassa henkilöstössä, työelämässä kuin yliopistojenkin taholta. YAMK-koulutuksen ensimmäiset pioneerikehittäjät joutuivat määrätietoisesti toimimaan ennakkoluuloja ja tietämättömyyttä vastaan.

Kulunneiden vuosien aikana on käyty keskustelua duaalimallin mielekkyydestä ja selkeydestä. Toisaalta YAMK-koulutukseen pääsyvaatimukset ovat olleet yliopistoja vaativampia; työelämäkokemusta on vaadittu kolme vuotta ensimmäisen syklin opintojen jälkeen. Tutkintonimike ja jatko-opintomahdollisuudet ovat olleet jatkuvan keskustelun ja kehittämistavoitteiden kohteina.

Ajan kuluessa on näihinkin kysymyksiin löytymässä ratkaisuja muun muassa työkokemusvelvoitteen muuttuessa kaksivuotiseksi ja lahjakkaiden YAMK-opiskelijoiden edetessä myös suomalaisiin tiedekorkeakouluihin jatko-opiskelijoina ja tohtorikoulutuksen suorittaneiksi. Tämän lisäksi on edetty joidenkin kansainvälisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa tohtoripintoväylien muodostamisessa.

Noin kahdeksantoista vuotta jälkepäin voidaan todeta, että rohkeus tarttua uusiin asioihin ja luja tahto edetä määrätietoisesti kehittämistyössä innovatiivisin ottein johti valtakunnallisesti hienoon YAMK-tarinaa. Tehty työ loi vuosien aikana YAMK-koulutukselle vankan ja laadukkaan perustuksen, jonka päälle voi rakentaa uutta Master Schoolin tulevaisuutta.

Hae itsellesi sopiva [ylempi AMK-koulutus](#).

Tutustu kansainvälisiin yhteistyökorkeakouluihin:

[The Hague University of Applied Sciences](#)

[IMC University of Applied Sciences Krems](#)

[Oxford Brookes University](#)

Lähteet

Ahonen, P. (toim.) 2007. Kuntakumppanuudella terveyttä edistämään – SARAKE-hanke aikuisopiskelijoiden oppimisympäristönä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 61. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Ahonen, P. 2010a. Terveysalan aikuiskoulutus innovaatioympäristönä. Teoksessa P. Ahonen & S. Koivuniemi (toim.) Vastauksia terveysalan oppimishaasteisiin 4 – teemana aikuiskoulutus. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 101. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 7-26.

Ahonen, P. (toim.) 2010b. Varsinaissuomalaisista äitiyshuoltoja kehittämässä. Kymppi-hanke innovaatioympäristönä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 98. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

- Ahonen, P. 2012. Kliinisen asiantuntijan koulutusohjelma uuden asiantuntijuuden tuottajana. Teoksessa P. Ahonen (toim.) Kliininen asiantuntija. Uutta osaamista ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Raportteja 130. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 7-35.
- Ahonen, P. 2013. Verkostoyhteistyössä vahvistetaan osaamista. Teoksessa P. Ahonen, H. Palta, L. Tiilikka & U. Wiirilina (toim.) Vastauksia terveysalan oppimishaasteisiin 6. Teemana yhteistyö. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 157. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Ahonen, P. (toim.) 2015. Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen opettajuus tutkimuksen, kehittämisen ja uudistamisen sillanrakentajana. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 222. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Ahonen, P. & Nurminen, R. 2009. Työelämän kehittäminen kolmikantamallin avulla – kokemuksia terveysalalta. Teoksessa B. Varjonen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulu – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Ahonen, P., Kulla, G., Fageström, L., Skovdahl, K., Larsen, R., Blix, E.S. & Olesen, A.M. 2010. A Nordic Network Project GEROPROFF – advanced clinical geriatric care in the Nordic countries. Abstract book, s. 75. 6th INP/APNN Conference 8–10 September 2010. Brisbane.
- Euroopan yhteisöt. 2009. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys elinikäisen oppimisen edistämiseksi. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto 2009.
- Hussi, T. 2001. Aineettoman varallisuuden johtaminen. Helsinki. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Etla.
- Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 411/2005. Suomen säädöskokoelma. Helsinki.
- Lassila, H., Mertanen, E., Ritalahti, J. (toim.) 2014. Matkailu- ja ravitsemisalnan ylemmät ammattikorkeakoulut alan kehittäjinä. Espoo: Grano Oy.
- OKM 2010a. Aikuisten opinnot ja korkeakoulututkinnot ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Viitattu 20.10.2010 http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/opiskelu_ja_tutkinnot-/korkeakoulututkinnot_ammattikorkeakouluissa_ja_yliopistoissa_lang=fi.
- OKM 2010b. Osaava ja luova Suomi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuden katsaus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:15.
- OKM 2010c. Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:4.
- OKM tilastot Vipunen 2015. Viitattu 3.6.2019 http://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fifi/Raportit/Ammattikorkeakoulujen%20aloittaneet%20vuodesta%202011%20-%20koulutustyyppi.xlsb.
- OPM 2005. Korkeakoulututkintojen viitekehys. Kuvaus suomalaisista korkeakoulututkinnoista. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005: 4.
- OPM 2008. EQF suositus. Viitattu 14.9.2012 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/ammattillisen_koulutuksen_koeopenhamina-prosessi/EQFsuositusehdotus.pdf.
- OPM 2009a. Bolognan prosessin Suomen raportti 2007–2009. Viitattu 14.9.2012 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/liitteet/national_report_finland_final.pdf.
- OPM 2009b. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. Opetusministeriö.
- Penttilä, T., Kairisto-Mertanen, L. & Putkonen, A. 2009. Innovaatiopedagogiikka – viitekehys uutta osaamista luovalle toiminnalle. Teoksessa L. Kairisto-Mertanen, H. Kanerva-Lehto & T. Penttilä (toim.) Kohti innovaatiopedagogiikkaa. Uusi lähestymistapa ammattikorkeakoulujen opetukseen ja oppimiseen. Raportteja 92. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Salminen, H. 2003. Uuden tutkinnon kehittämisen tausta ja tarve. Teoksessa E. Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulujen jatkotutkinto – lähtökohdat ja haasteet. Julkaisu 1. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- St Martin's College Programme Handbook. 2005-2006. Faculty of Health and Social Care. School of Nursing and Midwifery. MSc Advanced Nursing Practice & MSc Advanced Nursing Practice (Leadership). Classroom Based & Distance learning Study Modules. Viitattu 14.9.2012 <http://www.ucsm.ac.uk/current/AcademicRegulations>.
- Turun ammattikorkeakoulu 2008. Yhteiskuntavastuuraportti 2008. Käytännön tekoja Varsinais-Suomen työelämälle. Viitattu 10.5.2010 <http://www.turkuamk.fi/public/download.aspx?ID=90322&GUID=9f0d5b9c-1d3f-4d18-a180-230e2679f1d3>.
- Turun ammattikorkeakoulu 2010a. Turun ammattikorkeakoulun strateginen suunnitelma. Viitattu 20.10.2010 <http://joutsen.turku.fi/DocumentController/ViewDocs.php?tkvti>.
- Turun ammattikorkeakoulu 2010b. Kansainvälisyys, Terveysala-tulosalue. Viitattu 20.10.2010 <http://messi/tulosalueet/5/Sivut/Kansainvälisyys.aspx>
- Turkulaisten korkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategia 2006-2012.
- Turun ammattikorkeakoulun strategia 2015–2025. Viitattu 12.10.2015 <http://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/toiminta-ja-organisaatio/arvot-ja-strategia/>.
- Turun ammattikorkeakoulun Excellence in action strategia 2019-2031. Viitattu 4.6.2019 <http://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/tutu/arvot-ja-strategia/>.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 16.6.2005/423.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 16.6.2005/426.
- YAMK-koulutuksella vahvaksi TKI-vaikuttajaksi. Viitattu 4.6.2019. https://issuu.com/hamkuas/docs/hamk_yamk_tki_2015_ekirja
- Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisverkosto 2012. Viitattu 10.10.2015 http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/Tutkimus_ja_kehitys/Valtakunnalliset_verkostohankkeet/YAMKkehittamisverkosto/organisoituminen/projektisu

01.08.2019

